

2.3.1 PEDAGOGISCH BELEID GASTOUDEROPVANG

Gastouderbureau Groot in Klein heeft een eigen pedagogisch beleid. Dit beleid is toegespitst op het reguliere opvanggebeuren, zoals kindcentrum en peuterspeelzalen.

Dit beleid wordt aan zowel de gast- als de vraagouders uitgereikt.

In dit document leest u over 'de gastouder'. Hiermee bedoelen wij zowel de gastouder die opvang biedt in haar eigen huis als ook de GO die opvang biedt bij een VO thuis, ookwel all@home krachten genoemd.

Op de website van Groot in Klein is het pedagogisch kader van het Bureau Kwaliteit Kinderopvang terug te vinden. Het pedagogisch kader is onderverdeeld in een theoretisch en een praktisch deel. Aan de theoriezijde zal onder andere de veiligheid, ontwikkeling en socialisatie van het kind voorbij komen. In het praktische gedeelte komen onderwerpen als samenwerking met de ouders, het opgroeien van het kind en werken in een woning aan bod. Dit is een goede volledige aanvulling op ons eigen beleid.

Definitie van gastouderopvang

*Verzorging en opvoeding van kinderen tegen een vergoeding
binnen een veilige en prettige omgeving
gericht op de persoonlijke ontwikkeling van kinderen in gezinsverband
uitgevoerd door gastouders.*

Samenvatting

Gastouders besteden voortdurend aandacht aan de twee dimensies van veiligheid van kinderen:

- fysieke veiligheid (beleid veiligheid, risico inventarisaties gezondheid en veiligheid)
- emotionele veiligheid (pedagogisch beleid)

Daarnaast besteden gastouders tijd en aandacht aan de ontwikkeling van uiteenlopende vaardigheden (competenties) van de aan hun zorg toevertrouwde kinderen.

Hierbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Stimuleren van de ontwikkeling van het kind
- Bieden van veiligheid, geborgenheid en vertrouwen (emotionele veiligheid)
- De ontwikkeling van persoonlijke en sociale competenties
- Het overbrengen van waarden en normen op kinderen

Proceeseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina	
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021	1 van 24

1. PEDAGOGISCHE VISIE

Visie op het kind als individu:

Ieder kind is uniek en ontwikkelt zich op basis van aanleg op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo binnen de mogelijkheden die hem geboden worden. In een sfeer van veiligheid en vertrouwen kan iemand zijn eigen identiteit optimaal ontwikkelen.

Visie op ouders/verzorgers

Ouder en/of verzorgers zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind en voor de keuzes die zij in dit verband maken. Zij kunnen bewust kiezen voor gastouderopvang als verantwoorde speel- en leeromgeving.

Visie op het kind in een gastgezin

- De GO creëert een veilige en prettige omgeving voor het kind en draagt bij aan een goede omgeving voor de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden.

Visie op de gastouder

- Weet dagelijkse situaties zo te hanteren dat kinderen optimale kansen krijgen om zich te ontwikkelen.
- Weet bijzondere situaties zo te hanteren dat ze gebruik maakt van de ontwikkelde protocollen.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	2 van 24

2. KWALITEITSEISEN AAN DE GASTOUDER

De wet stelt dat gastouders voorafgaand aan de start van de gastouderopvang via het gastouderbureau getoetst moeten worden op hun professionaliteit en hun houding ten opzichte van kinderen en ouders. Daarbij gelden de volgende kenmerken:

- In bezit zijn van een diploma MBO niveau 2 Helpende (Zorg en) Welzijn of een andere diploma dat aan de eisen voldoet (lijst is op te vragen bij het GOB) of een ervaringscertificaat. (in de bijlage vindt u een volledig overzicht van beroepscompetentie-profiel);
- In het bezit zijn van een certificaat Eerste Hulp aan Kinderen van het Oranje Kruis;
- bereid zijn tot samenwerking met gastouderbureau en tot het volgen van aanvullende cursussen / trainingen / bijeenkomsten die gerelateerd zijn aan de opvangtaak;
- lichamelijk en geestelijk gezond;
- zowel de gastouder, als meerderjarige huisgenoten kunnen een verklaring omtrent gedrag (VOG) overleggen;
- openstaan voor en respecteren van andere gewoontes, culturen, levenswijzen, opvoedingsideeën;
- kennis hebben van ontwikkeling van kinderen;
- positief staan ten opzichte van de pedagogische doelstellingen en deze in praktijk kunnen brengen;
- respecteren van privacygevoelige gegevens en geen informatie doorspelen aan derden;
- beschikken over goede communicatieve vaardigheden en in staat zijn om op een professionele manier contact met de vraagouders te onderhouden, afspraken te maken en na te komen;
- in staat zijn tot reflecteren op het eigen handelen;
- kinderen niet alleen laten of het toezicht aan anderen overlaten;
- regelmatig en gedurende minimaal een half jaar beschikbaar zijn voor opvang;
- goede beheersing van de Nederlandse taal (tijdens het werk spreekt u Nederlands);
- goed telefonisch bereikbaar zijn;
- in bezit zijn van Aansprakelijkheidsverzekering Voor Particulieren (AVP verzekering)/ inzittenden verzekering bij auto gebruik;
- een minimumleeftijd hebben van 21 jaar;
- eigen kinderen mogen niet onder toezicht staan;
- niet op hetzelfde adres wonen als de vraagouder

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021
					3 van 24

3. CRITERIA KINDPLAATSING

In het intakegesprek dat de medewerker van het gastouderbureau Groot in Klein houdt met de gastouder worden de opvangwensen en -mogelijkheden van de gastouder geïnventariseerd en de geschiktheid van de gastouder wordt beoordeeld.

In dit gesprek wordt ook het pedagogisch beleidsplan en het pedagogisch handelen besproken.

Daarnaast gelden er wettelijke criteria voor het opvangen van kinderen binnen het gastgezin of bij all@home-opvang:

- In een groep van 0-4 jaar mogen maximaal 5 kinderen tegelijk aanwezig zijn, waarbij de eigen kinderen moeten worden meegeteld. Van die 5 kinderen mogen maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar aanwezig zijn, waarvan maximaal 2 kinderen van 0 jaar.
- In een groep van 0 tot 13 jaar mogen maximaal 6 kinderen tegelijk worden opgevangen, waarbij de eigen kinderen tot 10 jaar moeten worden meegeteld. Van die 6 kinderen mogen maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar aanwezig zijn, waarvan maximaal 2 kinderen 0 jaar.
Een goede 'achterwachtregeling' indien er meer dan drie kinderen opgevangen worden. Deze achterwacht dient beschikbaar te zijn en in geval van calamiteiten op het opvangadres aanwezig te zijn binnen ambulance-aanrijtijden (15 minuten). Inzichtelijk moet zijn wie deze persoon is en waar deze te bereiken is. Tevens dient deze achterwacht tijdens opvangtijden altijd telefonisch bereikbaar te zijn.
- De gastouder zorgt ervoor dat de ruimte waar het kind verblijft kindvriendelijk is, en past bij de leeftijd van het kind.
(Een ouder kind heeft meer ruimte nodig dan een jonger kind)
De ruimte past in de eisen zoals de Wet Kinderopvang dat stelt (veilig, hygiënisch en voldoende bewegingsruimte)
- De gastouder die opvang biedt in haar eigen huis beschikt over voldoende buitenruimte, zoals een eigen tuin of een speeltuin of speelveld in de buurt.
- De gastouder die opvang biedt in haar eigen huis heeft een rustige slaapruijnte voor het kind. Voor kinderen onder de 1½ jaar is een aparte slaapkamer.

Gastouderbureau Groot in Klein vindt naast de wettelijke eisen heel belangrijk dat de persoonlijke behoeften van ieder kind goed tot zijn recht komen bij een gastouder.

Daarom bekijken wij per koppeling of de gastouder kan voldoen aan deze behoeften.

Hierbij kunt u denken aan;

- Plaats voor meerdere baby's,
- Kind met ontwikkelingsachterstand,
- Grootte huis van gastouder,
- Competenties van gastouder.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina	
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021	4 van 24

4. RISICO-INVENTARISATIE GEZONDHEID EN VEILIGHEID (RIE)

Door een medewerker van gastouderbureau Groot in Klein wordt er een inventarisatie gemaakt in hoeverre de gastkinderen risico lopen en wordt er een actieplan opgesteld om het betreffende risico te verkleinen. De RIE wordt uitgevoerd m.b.v. digitale risico-inventarisatie [“RIE- START”](#).

Uitkomsten/ maatregelen

Wanneer de bestaande risico's goed beperkt blijken (geen openstaande actiepunten), kan een koppeling tot stand komen.

De uitkomsten van de RIE en actieplan zijn digitaal beschikbaar [via PortaBase](#)

De inventarisatie keert jaarlijks terug. Wanneer er actiepunten volgen uit latere inventarisatie (met lopende koppelingen) wordt een plan van aanpak opgesteld. Voor handhaving van de opvang moeten de beschreven maatregelen tijdig worden uitgevoerd.

Over het bovenstaande is een werkinstructie beschikbaar “GOB.VGH.WI-001 RIE GOB”.

Hierin zijn ook alle documenten waarin beschreven staat hoe gastouders met criteria rond veiligheid en gezondheid terug te vinden. Naar een aantal wordt reeds verwezen bij de beschreven criteria.

Criteria rondom veiligheid:

- De opvang vindt plaats in een veilige omgeving. Als controle wordt de risico-inventarisaties veiligheid en gezondheid na de intake uitgevoerd. Na de toetsing worden afspraken gemaakt over de aanpassingen die noodzakelijk zijn.
- De gastouder zorgt voor veilig speelgoed passend bij de leeftijd van het kind, en controleert dit regelmatig op mankementen (gastouder kan eventueel speelgoed aan de ouders van het kind vragen). De gastouder zorgt ervoor dat het speelgoed regelmatig wordt schoon gemaakt. (zie ook werkinstructie GOB.GEZ. WI-006 schoonmaken spel en ontwikkelingsmateriaal)
Vindt de opvang plaats in het huis van de VO, dan zijn zowel de vraag- als gastouder verantwoordelijk voor het schoonhouden en controleren van het speelgoed.
- De gastouder legt het kind te slapen volgens de “adviezen veilig slapen” (zie werkinstructie slapen GOB.VGH.WI-002))
- De gastouder laat de kinderen niet alleen in huis of alleen buiten spelen (bij schoolgaande kinderen worden over zelfstandig buitenspelen duidelijke afspraken gemaakt en vastgelegd met de ouders) (zie werkinstructie buitenspelen GOB.VGH.WI-003)
- De gastouder laat het kind niet alleen met loslopende huisdieren. (zie ook werkinstructie gezondheidsrisico's door overdracht en ziektekiemen GOB.GEZ. WI-007)

o

Criteria rondom gezondheid

- De gastouder (en indien van toepassing, de VO) let op hygiëne en houdbaarheid van levensmiddelen.
- De gastouder (en indien van toepassing, de VO) zorgt voor een schoon huis, vooral het sanitair krijgt dagelijks een schoonmaakbeurt. (zie werkinstructies mbt gezondheid = GOB. GEZ . WI 001 t/m 013)
- Zorgt voor extra hygiëne als er huisdieren zijn, om het risico van losliggende haren zoveel mogelijk te voorkomen. (zie ook werkinstructie gezondheidsrisico's door overdracht en ziektekiemen GOB.GEZ. WI-007)
- De gast- en vraagouder maken afspraken over de verzorging van het kind (wordt vastgelegd op het afsprakenformulier)
- De gastouder zorgt ervoor dat een kind voldoende slaapt in een goed geventileerde slaapkamer (zie werkinstructie slapen GOB.VGH.WI-002))
- De gastouder handelt bij besmettelijke ziekte volgend de regel van de GGD (zie werkinstructie GOB.GEZ.WI-004 zieke kinderen)
- De gastouder gaat, als het weer het toe laat iedere dag naar buiten met het kind.
- De opvangwoning heeft voldoende rookmelders in huis hangen (één op iedere verdieping) De opvangwoning dient geheel rookvrij te zijn

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina	
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021	5 van 24

Algemeen

Ouders worden voorafgaand aan de koppeling, over de samenstelling van het aantal kinderen geïnformeerd. De inventarisatie is digitaal beschikbaar voor medewerker van het GOB, de gastouder en haar vraagouders via PortaBase

Behalve de “harde criteria” zijn er voorwaarden op pedagogisch gebied waar een gastouder op wordt beoordeeld. Gastouder- zijn is tenslotte een vak!!

Vragen waar we een antwoord op willen krijgen tijdens de selectieprocedure is:

- Is de gastouder gemotiveerd voor de opvang van kinderen;
- Kan de gastouder warmte en geborgenheid bieden;
- Kan de gastouder zich inleven in kinderen en heeft het inzicht in de verschillende ontwikkelingsfasen van de kinderen die zij opvangt;
- Kan de gastouder een veilige en stabiele opvangsituatie bieden;
- Geeft de gastouder een gevoel van vertrouwen en heeft zijn verantwoordelijkheidsbesef;
- Beschikt de gastouder over goede communicatieve vaardigheden;
- Is de gastouder bereid tot samenwerking met het gastouderbureau inzake de uitvoering van de risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid;

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina	
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021	6 van 24

Pedagogische missie

Een veilige	<i>Bieden van veiligheid, geborgenheid en vertrouwen</i> Het gastouderbureau verwacht dat haar gastouders een veilige, vertrouwde en stimulerende omgeving voor het kind bieden. Een vaste dagindeling biedt kinderen een grote mate van voorspelbaarheid en veiligheid.
en prettige leefomgeving,	<i>Prettige leefomgeving</i> De gastouder bevordert het welbevinden van het kind. De persoonlijke relatie tussen gastouder, gastkind en vraagouders is de basis.
met ruimte voor ontwikkeling	<i>Ruimte voor ontwikkeling</i> De piramide van Maslow * biedt de gastouder een hulpmiddel om aan te sluiten bij de behoefte en ontwikkeling van het kind.

5. PEDAGOGISCH DOELSTELLINGEN

Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen tot evenwichtige mensen die hun talenten kennen en die gebruiken. Dit evenwicht proberen wij te bereiken door situaties te scheppen waarin kinderen zich prettig voelen, vertrouwen in zichzelf hebben, voor zichzelf op kunnen komen, respect ontwikkelen voor zichzelf en anderen, positief in het leven staan, zelfstandig en sociaal vaardig.

Bij de UN1EK staan de volgende opvoedingsdoelen centraal bij de opvang en opvoeding van kinderen te weten:

- a. Veiligheid: een veilige basis waar kinderen ontspannen en zichzelf kunnen zijn. Het gaat om fysieke veiligheid en sociale veiligheid.
- b. Persoonlijke competentie: het ontwikkelen van persoonskenmerken zoals zelfvertrouwen, zelfstandigheid en veerkracht waarmee men problemen kan aanpakken.
- c. Sociale competentie: ontwikkeling van vaardigheden in de omgang met anderen.
- d. Waarden, normen, cultuur: het zich eigen maken van de cultuur, de waarden en normen van de maatschappij waarin men leeft.

a. Veiligheid, geborgenheid en vertrouwen

Het creëren van een emotioneel veilige omgeving voor kinderen

Het bieden van een veilige omgeving is de meest basale pedagogische doelstelling.

Dit is van primair belang, niet alleen draagt het bij aan het welbevinden van kinderen, maar ook is het nodig om andere pedagogische doelstellingen te realiseren. Een onveilige omgeving voor kinderen staat het realiseren van pedagogische doelstellingen dan ook in de weg.

De gastouder biedt een veilige, vertrouwde, prettige en stimulerende omgeving voor kinderen. Een min of meer vaste dagindeling biedt kinderen een grote mate van voorspelbaarheid en veiligheid. Zo ontnemen kinderen een gevoel van veiligheid aan de beschikbaarheid van de gastouder. De beschikbaarheid blijkt bevorderlijk voor de veerkracht van kinderen, ook op langere termijn. De relatie tussen gastouder en het kind is gericht op *wederzijdse* interacties (de dialoog zoeken in plaats van de monoloog). Niet *tegen* kinderen praten, maar *met* kinderen praten. Wederzijdse interacties bevorderen de cognitieve ontwikkeling en kennisverwerving.

Als het gastkind zich welkom voelt in het gezin en de gastouder het fijn vindt dat hij/ zij komt, werkt zij aan een vertrouwensband met het kind.

De gastouder:

- betreft het kind bij de activiteiten van het gezin; bijvoorbeeld: gezamenlijke maaltijd, koffiedrinken bij "oma", boodschappen doen.
- probeert het kind zo goed mogelijk te leren kennen; bijvoorbeeld: in gesprek gaan, vragen stellen, luisteren, observeren.
- neemt gedrag en gevoelens van het kind serieus; bij emoties als verdriet, blijdschap, boosheid, angst en dergelijke, betrokkenheid tonen. Dit door bijvoorbeeld te troosten, te applaudisseren, te luisteren, enzovoorts.

Vieringen en rituelen

Voor kinderen geeft herkenning een vertrouwd gevoel, vooral in een andere omgeving dan thuis.

De gastouder:

- kan rituelen van de ouders overnemen als een kind moeilijk went
- kan haar eigen rituelen maken.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf				Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur		13.0	Juni2021	8 van 24

Bijvoorbeeld: een liedje voor het slapen gaan, bij binnenkomst schoenen uit.

- houdt rekening met rituelen die verband houden met cultuur, religie en bepaalde situaties.

Bijvoorbeeld: een moment stilte voor het eten of een aan een religie verwant voedingsvoorschrift

b. Ontwikkelen van de persoonlijk competenties van kinderen.

De gastouder heeft aandacht voor de eigen wijze waarop een kind zich ontwikkelt en accepteert de eigenheid van het kind. De gastouder stimuleert de ontwikkeling van een kind op diverse gebieden .

- Motorische vaardigheden; de gastouder stimuleert beweging in grove motoriek (zoals kruipen, lopen, rennen, dansen) en fijne motoriek (zoals tekenen, knutselen).
- Zintuiglijke ervaringen; de gastouder laat kinderen op een positieve en speelse manier waarnemingen opdoen op het gebied van voelen, ruiken, horen, proeven en zien. Bijvoorbeeld: met blote voeten in het zand.
- Cognitieve vermogens; de gastouder stimuleert het vergaren van kennis. Bijvoorbeeld door middel van benoeming van situaties, aanzetten tot het bedenken van oplossingen, benutten van nieuwsgierigheid en onderzoeksdrijf. De gastouder verwacht daarbij niet te veel van het kind, b.v. iets waar het nog niet aan toe is: gevoel voor oorzaak en gevolg, logisch denken, waarom-vragen, gewetensvragen.
- Communicatieve vaardigheden; de gastouder stimuleert het maken van contact en het kind uitdrukking te laten geven aan de eigen gedachten en gevoelens, verbaal en non-verbaal. Bijvoorbeeld door actief te luisteren en vragen te stellen, mogelijk (ook) met behulp van plaatjes, foto's of gebaren. De gastouder gebruikt hierbij goed en duidelijk Nederlands op het niveau van het kind.
- Creatieve vaardigheden; de gastouder stimuleert het kind zich op een expressieve manier te uiten. Bijvoorbeeld door het aanbieden van muzikale (zang, dans), beeldende (tekenen, verven, kleien) en constructieve (bouwblokken) mogelijkheden. De gastouder zorgt voor afwisselend en bij de leeftijd passend spel materiaal.

c. Ontwikkelen van de sociale competenties van kinderen

Onder sociale competentie wordt verstaan het leren omgaan en rekening houden met anderen. Van de gastouder wordt verwacht dat zij hierin een voorbeeld functie heeft. Daarnaast leren kinderen in het contact met andere kinderen ,zoals samen spelen, leren delen van speelgoed , het op je beurt wachten etc.

Als een kind sociaal vaardiger wordt kan het meer verantwoordelijkheid dragen voor zijn eigen handelen en zich meer verantwoordelijk voelen voor de ander.

In de praktijk kan de gastouder dit bieden door:

- Te zorgen voor afwisseling in samen met het kind spelen en het alleen bezig laten zijn;
- Het aanbieden van diverse activiteiten;
- Het begeleiden in het samen kunnen spelen en delen;
- Het stimuleren tot het oplossen van conflicten
- Het stimuleren van de zelfstandigheid door het kind zelf dingen te laten doen, zelf opruimen, zelf aankleden etc.

In het algemeen geldt: als kinderen gestimuleerd worden, zal dit hun ontwikkeling ten goede komen. Elk kind ontwikkelt zich in een eigen tempo en op een eigen manier.

De gastouder moet hiervoor kennis hebben van de ontwikkelingsfasen en de daarbij horende behoeften: lichamelijke, verstandelijke, sociale en emotionele ontwikkeling.

In bijlage 2 worden deze fasen globaal weergegeven.

Procureur	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	9 van 24

d. De overdracht van waarden en normen:

Kinderen moeten de kans krijgen om zich waarden en normen eigen te maken van de samenleving waar zij deel van uit maken. De volwassenen hebben hierbij een voorbeeldfunctie. De gastouder moet zich bewust zijn van haar waarden en op welke manier zij deze in de praktijk brengt, haar normen. De gastouder neemt een deel van de verzorging en opvoeding voor haar rekening en brengt op die manier haar waarden en normen over:

Respect geven en vragen

Het is belangrijk dat een kind respect heeft voor zichzelf. Ieder kind is welkom en mag er zijn. Het overbrengen van waarden en normen gebeurt de hele dag door. Het zit in de uitstraling van de gastouder, in alles wat je zegt en doet, verbaal en non-verbaal. Gastouders begroeten de kinderen als ze 's morgens binnen komen. Gastouders doen dit ook door kinderen te knuffelen en complimenten te geven en te luisteren naar wat de kinderen vertellen en hier serieus op te reageren.

Dit vertaalt zich bij de gastouder als volgt:

- is zich bewust van het feit dat zij het voorbeeld is bij alles wat ze doet en laat
- gaat met het kind om op de manier zoals zij zou willen dat er met haar wordt omgegaan
- vertelt, afhankelijk van de leeftijd, de gevolgen van bepaald gedrag: verantwoordelijkheid dragen
- neemt het kind serieus in alle "buien", relativeert ze niet
- probeert samen met het kind oplossingen te vinden
- benadert het kind positief

Grenzen stellen en respecteren, corrigeren

Een kind heeft behoefte aan duidelijkheid.

De gastouder:

- geeft aan wat wel en niet mag en is daar consequent in
- let erop dat ze niet steeds verbiedt, maar ook aangeeft wat wel mag
- legt zo veel mogelijk uit waarom iets niet mag, gaat niet overal op in, wacht ook af of het kind zelf iets op kan lossen
- verplicht het kind niet altijd om mee te doen, maar respecteert dat het ook wel eens iets niet wil doen of alleen wil zijn
- negeert soms bepaald gedrag om er geen aandacht op te vestigen
- praat vanuit zichzelf

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	10 van 24

6. HET BIEDEN VAN EEN PRETTIGE LEEFOMGEVING

Prettig

De inrichting van het huis kan bijdrage aan een veilige sfeer voor kinderen. Denk hierbij aan de bewegingsruimte voor kinderen, een plekje waar ze zich kunnen terug trekken, een gestructureerde omgeving, vaste plek voor speelgoed, etc.

Een prettige leefomgeving betekent ook: aandacht voor de *gezinssamenstelling*. Immers, ook de aanwezigheid van bekende (gast)kinderen kan bijdragen aan een gevoel van veiligheid en welbevinden.

7. WERKEN AAN WELBEVINDEN

Jaarlijks faciliteert het gastouderbureau de middelen om te werken aan "Werken Aan Welbevinden". Gastouders kijken/ observeren bewust in hoeverre de gastkinderen zich thuis voelen. Zij maakt hiervoor gebruik van invullijsten. Haar bevindingen deelt zij met de ouders/ verzorgers van het betreffende kind. Samen bekijken ze of er verbeterpunten zijn. (zie verder protocol en werkinstructie Werken aan Welbevinden GOB. WAW-WI-001 en GOB.WAW.PER-001)

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	11 van 24

8. SAMENWERKING MET VRAAGOULDERS EN GASTOUDERBUREAU

Communicatie

De ouders zijn eindverantwoordelijk wat betreft de opvoeding van de gastkinderen. Een goede samenwerking tussen gast- en vraagouders is in het belang van het gastkind. Het komt de opvang ten goede als gast- en vraagouders weten waar ze van op aan kunnen. Een open communicatie kan onduidelijkheden en problemen voorkomen.

De gastouder:

- volgt de richtlijnen van het gastouderbureau
- maakt afspraken over de opvang (wordt vastgelegd in koppelingsovereenkomst en op het afsprakenformulier)
- maakt het bespreekbaar als afspraken niet (kunnen) worden nagekomen
- is flexibel, maar geeft ook aan waar haar grenzen liggen, zowel op zakelijk als pedagogisch vlak,
- respecteert de privacy van de ouders.
- vertelt regelmatig over het verloop van de opvang
- neemt ook de tijd om wat dieper op de opvang in te gaan, b.v. aan de hand van het evaluatieformulier
- houdt een gelijkwaardige relatie in het oog, ook al heeft zij vaak meer ervaring met kinderen
- praat niet via het gastkind

Breng en haalmomenten

De breng- en haalcontacten zijn de dagelijkse overlegmomenten tussen vraagouders en gastouders. Bij het brengen en halen krijgen de gastouder en de vraagouder de gelegenheid elkaar te informeren over hoe het met het kind gaat. Tijdens de dag kan het nodig zijn om met de ouder telefonisch te overleggen hoe het met het kind gaat. Dit kan zijn wanneer een kind zich anders gedraagt dan anders, ziek wordt, of als er twijfel is over een afspraak die gemaakt is met ouders. De gastouder belt de ouder op en overlegt hierover. Vraagouders kunnen zelf ook altijd even bellen als zij willen weten hoe het met hun kind gaat, indien nodig worden afspraken gemaakt.

Contact GOB

Ook vraagouders kunnen telefonisch, per What's app of per mail contact opnemen met de medewerkers van het gastouderbureau, om algemene vragen te stellen of om problemen (met hun gastouder) door te spreken. Het gastouderbureau zal dan wel altijd vragen of de vraagouder dit al besproken heeft met de gastouder. Het gastouderbureau kan desgewenst een gesprek organiseren en begeleiden tussen vraag- en gastouder

De gastouders en de medewerkers van het gastouderbureau gaan professioneel om met een klacht van vraagouders. Er wordt goed geluisterd naar de klacht en bekeken of er direct iets mee gedaan kan worden. Lukt het de gastouder niet om er met de vraagouder uit te komen, dan wordt de hulp ingeroepen van het gastouderbureau.

Het gastouderbureau hecht aan goede informatie voor gast- én vraagouders.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	12 van 24

9. HET OMGAAN MET "BIJZONDERE" GEBEURTENISSEN/ SITUATIES DIE HET KIND BETREFFEN

Het is belangrijk dat (gast-)ouders weten wat zij in bijzondere situaties moeten doen en laten. Bijzondere gebeurtenissen kunnen zijn:

- ziekte en ongevallen (GOB.GEZ.WI -001 en 003)
- ontwikkelingsproblemen (GOB.GEZ.WI-002)
- overlijden (GOB.ST.WI-001)
- kindermishandeling (GOB.GEZ.PRT-002 Meldcode kindermishandeling)
- seksueel misbruik (GOB.GEZ.PRT-002 Meldcode kindermishandeling)

Het gastouderbureau heeft voor deze bijzondere gebeurtenissen/ situaties protocollen. Hierin wordt aangegeven hoe u te werk moet/ kunt gaan.

De gastouder kan deze documenten terugvinden in het digitale handboek.

TOETSING

Minimaal 1 keer per jaar zal er vanuit het gastouderbureau een toetsing naar het handelen van de gastouders volgens ons pedagogisch beleid en het voldoen van de selectiecriteria plaatsvinden.

Voor deze toetsing wordt gebruik gemaakt van:

1. intakegesprek
2. jaarlijkse evaluatiegesprekken m.b.v. de vragenlijsten voor VO en GO en het daarbij horende gesprek
3. jaarlijks voortgangsgesprek met gastouder
4. jaarlijkse risico-inventarisatie m.b.t. de eisen opvangruimte en omgaan leeftijdsopbouw
5. (indien nodig) onverwachte huisbezoeken

Eén keer in de 3 jaar vindt er een tevredenheidsonderzoek plaats onder de vraagouders. Wanneer de gastouderopvang beëindigd wordt en/ of een gastouder stopt met het gastouderschap wordt er een exitformulier, waar tevens naar de mate van tevredenheid wordt gevraagd, toegezonden.

Op de jaarlijkse vragenlijst voor gastouders wordt ook naar de tevredenheid inzake de begeleiding vanuit het bureau gevraagd.

A.h.v. de uitkomsten worden werkinstructies, protocollen, procedures en beleidsstukken geëvalueerd en indien nodig aangepast. Doel van deze onderzoeken is het bevorderen van de kwaliteit en de tevredenheid.

Procureur	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina	
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021	13 van 24

BIJLAGE 1: BEROEPSCOMPETENTIEPROFIEL GASTOUDER

Bron: Beroepscompententieprofiel Gastouder; MO groep Kinderopvang, de branchevereniging Ondernemers in de Kinderopvang, Boink; 29 mei 2009

Het beroepscompetentieprofiel is vastgesteld door de Convenantpartijen op 29 mei 2009. In het kader van de uitvoering van kinderopvang zoals bedoeld in de Wet Kinderopvang dient volgens de Convenantpartijen de gastouder aan de volgende competenties te voldoen.

1. Verzorgen van kinderen

Kernactiviteiten:

- Toezien op het welzijn van het kind
- Toezien op de veiligheid van het kind
- Bieden van lichamelijke verzorging van kinderen met betrekking tot eten, drinken, slapen, verschoneren, persoonlijke verzorging, hygiëne, medicijnen toedienen (conform Wet BIG), etc.

Resultaten:

- Het kind wordt niet zonder toezicht gelaten. Het staat te allen tijde onder toezicht van de gastouder, alleen in noodgevallen onder toezicht van een andere volwassene die door de vraagouder is goedgekeurd
- Het kind verblijft in een hygiënische en veilige omgeving
- Kind wordt lichamelijke goed verzorgd
- Kind krijgt bij leeftijd passende voeding

Succescriteria:

- Graag met kinderen omgaan
- Positieve houding tegenover opvang door personen anders dan eigen ouders/verzorgers
- Besef van eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot permanent toezicht
- Besef van hygiënische omgeving en hygiënisch werken
- Verantwoordelijkheidsgevoel
- Stressbestendig en besluitvaardig: blijft kalm bij onverwachte gebeurtenissen en weet snel en effectief te handelen

Competenties

- Is in staat om de lichamelijke zorgbehoefte per kind uit te voeren, zodat het kind vervolgens volgens afspraak op verantwoorde wijze in een bepaald dagritme verzorgd wordt
- Is in staat volgens afspraak de lichamelijke verzorging zodanig samen met het kind op te pakken, dat zijn/haar zelfredzaamheid en zelfstandigheid gestimuleerd worden
- Is in staat een hygiënische en veilige omgeving te houden
- Is in staat om geborgenheid en veiligheid voor kinderen te bieden
- Is in staat om overlappende overige activiteiten (o.a. licht huishoudelijke activiteiten) te combineren met kindverzorging
- Competentieniveau 2 wil hier zeggen: uitvoeren, c.q. handhaven volgens afspraak.
- Het vaststellen van de behoeften of het beoordelen van de gewenste staat van hygiëne en veiligheid gebeurt door het gastouderbureau, in nauw overleg met de ouders.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	14 van 24

2. Begeleiden van het individuele kind

Kernactiviteiten:

Bij deze kerncompetentie gaat het om alle kernactiviteiten die op de begeleiding van het individuele kind gericht zijn, zoals:

- Ondersteunen van lichamelijk, cognitief, creatief en sociaal emotionele ontwikkeling van het kind (de 4 opvoedingsdoelen uit Wet kinderopvang)
- Inspelen op persoonlijke en culturele ontwikkelings- en spelbehoeften
- Opmerken van ontwikkelingsproblemen en bespreekbaar maken bij het gastouderbureau

Resultaten:

- Kind voelt zich gewaardeerd en geborgen
- Kind ontwikkelt zich zichtbaar

Succescriteria:

- Respect voor verschillende culturele achtergronden en opvoedingsideeën
- Inlevingsvermogen
- Fysiek in staat zijn tot begeleiden van kinderen
- Ervaring hebben met kinderen
- Positief om kunnen gaan met kinderen
- Qua taalvaardigheid in staat zijn tot begeleiden van kinderen
- Effectief herkennen en het op gepaste wijze bespreekbaar maken bij de bemiddelingsmedewerker van ontwikkelingsproblemen bijvoorbeeld opvallend gedrag, achterstanden en verwaarlozing/mishandeling en herkennen van ontwikkelingsfasen.

Competenties

- Is in staat om volgens afspraak de activiteiten zodanig op de persoonlijke en (inter)culturele behoeften van het kind af te stemmen, dat het kind zich gewaardeerd, veilig en geborgen voelt
- Is in staat volgens afspraak kinderen te stimuleren bij het ontwikkelen van hun vaardigheden (zoals: kruipen, lopen, praten, denken, spel).
- Kan, volgens afspraak, de persoonlijke vaardigheden in de verschillende ontwikkelingsgebieden ondersteunen (lichamelijk, cognitief, creatief en sociaal emotioneel – 4 opvoedingsdoelen Wet kinderopvang)
- Is in staat om met een voldoende Nederlandse taalvaardigheid kindgerichte gesprekstechnieken te hanteren, zodat het kind in zijn/haar (taal)ontwikkelingsmogelijkheden gestimuleerd wordt
- Is in staat ontwikkelingsproblemen en signalen van kindermishandeling bij het kind te herkennen en bespreekbaar te maken met het gastouderbureau, zodat hiervoor een adequate oplossing gezocht kan worden
- Competentieniveau 2 wil hier zeggen: uitvoeren, c.q. handhaven volgens afspraak.

3. Begeleiden van een groep kinderen

Kernactiviteiten:

- Begeleiden van spel en activiteiten
- Stimuleren van sociale vaardigheden (delen, wachten)

Resultaten:

- Kinderen die zich in samenspel ontwikkelen
- Kinderen die leren omgaan met waarden, normen, andere kinderen en volwassenen

Procureur	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina	
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021	15 van 24

Succescriteria:

- Afwisseling tussen verschillende soorten activiteiten en actie versus rust kunnen aanbrengen
- Kunnen overbrengen van waarden en normen aan kinderen
- Flexibel in kunnen inspelen op gebeurtenissen en programma aanpassen indien nodig
- Grenzen kunnen stellen
- Kunnen bevorderen van zelfvertrouwen en relaties met anderen

Competenties

- Is in staat een positieve, geborgen en huiselijke sfeer te creëren
- Is in staat het kind te ondersteunen bij het ontmoeten en sociaal omgaan met andere kinderen
- Is in staat (eigen) grenzen te stellen, zodat een zekere mate van rust en regelmaat in de dag gehandhaafd blijft
- Is in staat veiligheid in en aan de groep te handhaven
- Is in staat en gemotiveerd om zorg en (volgens afspraak: ontwikkelende) activiteiten aan te bieden waaraan kinderen mee willen doen
- Competentieniveau 2 wil hier zeggen: uitvoeren, c.q. handhaven volgens afspraak.

4. Omgang met ouders/verzorgers en bemiddelingsmedewerkers
Kernactiviteiten:

- In samenwerking met het gastouderbureau opstellen van planning en verzorgingsaanpak bij aanvang opvang
- Regelmatig en effectief communiceren met de bemiddelingsmedewerker van het gastouderbureau
- Regelmatig terugkoppelen over gedrag en activiteiten, mondeling en/of schriftelijk aan ouders/verzorgers
- Transparant zijn over eigen opvoedingsgewoontes en -ideeën

Resultaten:

- Ouders/verzorgers zijn tevreden met de opvang van hun kind(eren)
- Gastouder is tevreden over interactie met de ouders
- Samenwerking met gastouderbureau verloopt constructief en efficiënt

Succescriteria:

- Kan Nederlands lezen en schrijven
- Is goed telefonisch bereikbaar tijdens haar werk
- Neemt behoeften en wensen van de ouders/verzorgers als uitgangspunt
- Respekteert andere gewoontes, culturen, levenswijzen en opvoedingsideeën
- Is integer, kan beroepsgeheim hanteren
- Heeft probleemsigalerend vermogen aangaande afstemming met de ouders/verzorgers
- Zoekt communicatie, c.q. hulp als hij/zij problemen ervaart (in werk of privé-situatie)
- Staat open voor hulp, suggesties en nieuwe regelgeving vanuit het gastouderbureau (of overheid)
- Kan zelf gesprekken beginnen, onderwerpen aankaarten
- Ouders en gastouder bepalen samen dagritme van het kind

Competenties

- Is op functionele en integere wijze in staat om de verzorgingsafspraken te maken
- Is in staat een professionele samenwerkingsrelatie met de ouders/verzorgers en medewerkers van het gastouderbureau te krijgen en te handhaven

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	16 van 24

- Bij het 'bewaken van de communicatie' ligt planning en initiatief bij het gastouderbureau.

5. Plannen en organiseren

Kernactiviteiten

- Plannen en organiseren van de verzorgingsactiviteiten in een bepaalde dagindeling
- Plannen en organiseren van spel
- Contacten onderhouden en informatie uitwisselen met ouders/verzorgers

Resultaten:

- Een functionerende werkwijze die voor alle betrokkenen plezierig is

Succescriteria:

- Overdracht verloopt naar tevredenheid van alle betrokkenen
- In staat privé- en gezinsomgeving te combineren met werkomgeving
- Houdt overzicht

Competenties

- Is in staat alle zorg en activiteiten te organiseren en uit te voeren, zodat tegemoet wordt gekomen aan de persoonlijke behoeften van de kinderen en afspraken met ouders
- Is in staat zodanige prioriteiten in de verschillende werkzaamheden te stellen, dat een goed evenwicht tussen de zorg en alle overige ondersteunende activiteiten gehandhaafd wordt
- Is in staat de activiteiten met de begeleidende instelling zodanig af te stemmen en te organiseren, dat een verantwoorde bedrijfsvoering gehandhaafd wordt

6. Kwaliteitsgericht werken

Kernactiviteiten:

- Werken volgens pedagogisch plan en richtlijnen/ voorschriften van astouderbureau (c.q. overheid)
- Professioneel handelen in het eigen werk en in relatie tot alle betrokkenen waarmee gecommuniceerd wordt.
- Kennis, feedback en verbetermogelijkheden zoeken, via internet, cursus, gesprekken met collega's, intervisie, etc.

Resultaten:

- Is in het bezit van het beroepscompetentiecertificaat
- Schoolt zichzelf regelmatig bij, conform het daartoe door het gastouderbureau opgestelde plan
- Handelt professioneel
- Is op de hoogte van nieuwe inzichten/voorschriften

Succescriteria:

- Is zich bewust van zijn/haar verantwoordelijkheid als gastouder
- Staat open voor feedback
- Is zich bewust van zijn/haar dienstverlenende functie als gastouder en daaruit voortkomende consequenties
- Is betrouwbaar in het nakomen van afspraken
- Wil zichtbaar kennisnemen van (nieuwe) kwaliteitseisen en verbetermogelijkheden
- Kan kwaliteitsnormen aannemen en wil deze uitvoeren

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021 17 van 24

Competenties

- Kan mondeling en schriftelijk voldoende communiceren (instructies lezen, dag beschrijven)
- Is op de hoogte van bronnen van relevante kennis (instanties, internetsites, trainingsprogramma's, naslagwerk, bibliotheek, apotheek, EHBO, etc.)
- Bij het aanreiken van nieuwe relevante kennis ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid om te zien of de kennis begrepen c.q. toegepast wordt bij het gastouderbureau.
- Voorts dient de gastouder aan de volgende uitgangspunten te voldoen:
  - a. Structuur en ritme kunnen bieden
  - b. Actieve houding in het verzorgen en begeleiden van kinderen in hun ontwikkeling (verschil tussen oppassen en gastouderopvang)
  - c. Bewustzijn van de eigen voorbeeldfunctie
  - d. Willen opvoeden vanuit een samenwerkingsmodel met het kind
  - e. Fysiek en psychisch in staat zijn het kind te verzorgen en begeleiden
  - f. Aantoonbare ervaring met kinderen hebben
  - g. Goede beheersing van Nederlandse taal door de gastouder (mondeling en schriftelijk)
  - h. Voertaal mag afwijken bij expat kinderen (kinderen waarvan de ouders voor hun werk tijdelijk in het buitenland wonen)

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf				Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur		13.0	Juni2021	18 van 24

BIJLAGE 2 ONTWIKKELINGSFASEN VAN KINDEREN VAN 0 TOT 12 JAAR

De ontwikkeling van een kind is afhankelijk van aanleg, karakter en milieu = omgeving van kind, b.v. ouders en andere opvoeders.

Ontwikkelen betekent een duurzame en langzame verandering.

Binnen de ontwikkeling van de mens kunnen we verschillende ontwikkelingsfasen onderscheiden. Dit zijn periodes in het leven van de mens die kunnen worden afgebakend; elke periode heeft zijn kenmerkende gedragingen.

Ontwikkeling start al voor de geboorte en gaat je hele leven door.

Zuigelingen: 0 tot 18 maanden
 Peuter: 18 maanden tot 4 jaar
 Kleuter: 4 tot 6 jaar
 Schoolkind: 6 tot 12 jaar

De ontwikkeling van kinderen kun je theoretisch onderverdelen in;

- Lichamelijke (motorische) ontwikkeling = ontwikkeling van bewegen
- Verstandelijk (cognitieve) ontwikkeling = ontwikkeling van het denken en taal
- Sociaal/emotionele ontwikkeling = ontwikkeling van de gevoelens en omgang van de mens met de andere mensen.

In de praktijk zijn deze niet van elkaar te scheiden. Ze ontwikkelen zich afhankelijk van elkaar.

Motorische ontwikkeling

Een belangrijke stap in de motorische ontwikkeling is de houdingscontrole en spierspanning. Vanaf 4 maanden begint het kind controle over zijn houding te krijgen. Belangrijk hierbij is het evenwicht. Een kind met een slechte controle over zijn houding kan een heel slappe of juist heel gespannen motoriek laten zien. Houdingscontrole is al in het eerste levensjaar een belangrijke aanwijzing voor de werking van de hersenen van een kind.

Op latere leeftijd geven houding en spierspanning ook aanwijzing over zijn emotioneel welbevinden. De coördinatie van bewegingen (de afstemming), is ook van groot belang. Het kind leert steeds beter om zijn bewegingen op elkaar af te stemmen (bv lopen en fietsen) en wanneer met de ogen zijn bewegingen beheerst worden gaan ze automatisch. Bij coördinatiestoornissen ontbreekt het vloeiend verloop van de bewegingen en verlopen de bewegingen schokkerig, ongericht of houterig.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	19 van 24

Spraak en Taalontwikkeling

In deze ontwikkeling doet zich een aantal fases voor :

a. **brabbelfase**

Baby's merken al heel vroeg alle mogelijke klanken, vanaf ongeveer de 4^e maand merkt de baby dat hij zelf geluidjes maakt. De klanken die hij maakt veranderen in keuvelgeluidjes en het steeds herhalen van dezelfde klanken. Hij laat steeds duidelijker door zijn stemgeluid merken dat hij plezier heeft of dat hij ergens ongenoegen over heeft. Later komt er steeds meer verschil in intonatie, volume en toonhoogte. Hij begint zijn eigen klanken te imiteren en is daarmee nog maar een stapje verwijderd van het bewuste imiteren van woorden. Ook het geluid van zijn opvoeders krijgt een speciale betekenis voor hem. Kinderen die niet goed kunnen horen, of de stem van hun ouders niet opmerken, beginnen nu op te vallen. Hun brabbelen groeit niet uit tot een "brabbeltaaltje". Een goed gehoor en een gerichtheid op de ander is essentieel voor een goede taalontwikkeling. Kinderen met een contactstoornis zullen de taal vaak niet verwerven.

b. **Imitatie en benoemen**

Het onbewust herhalen van klanken moet overgaan in het bewust imiteren van woorden met betekenis. Hij begint ook te ontdekken dat de dingen die tegen hem gezegd worden een betekenis hebben en vanaf een maand of 11 kan hij al simpele opdrachtjes als "geef je lepel eens" begrijpen. Alle dingen krijgen hun naam, de eigenlijke taalfase is begonnen.

c. **Eénwoordsfase**

Na het eerste jaar begint de peuter steeds meer woorden te begrijpen, maar hij kan ze nog niet allemaal zeggen. Eén woord kan een tijdlang verschillende betekenissen hebben, echter de woordenschat breidt zich uit en tegen het tweede jaar hebben de meeste kinderen rond de 300 woorden tot hun beschikking.

d. **Meerwoordfase**

Tegen het tweede jaar zal het kind woorden beginnen samen te voegen, zijn woordenschat neemt sterk toe en hij wordt verstaanbaar voor anderen.

Tegen de tijd dat een kind 4 jaar is, kan hij de taalregels aardig toepassen en leert hij een aantal abstracte begrippen. Hij kan opdrachten uitvoeren en een antwoord geven op vragen.

Sociaal-emotioneel ontwikkeling

Aspecten van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen zijn:

a. **Plezier in contact**

De eerste glimlach is het eerste teken dat een kind in staat is tot contact, hij reageert met een teken van plezier op de aanwezigheid van zijn vader of moeder en laat merken dat hij het heeft opgemerkt. Later gaat hij luisteren naar hun stem en volgt hen met de ogen.

Hij wordt ook zelf actief in het zoeken van contact, hij strekt zijn armpjes uit als hij zijn moeder ziet aankomen, gaat huilen als hij aandacht wil. Als alles goed verloopt leert hij vertrouwen op de warmte en veiligheid die zijn ouders hem geven en gaat zich hechten. Rond 8 maanden is die gehechtheid zo sterk dat het kind scheidingsangst gaat vertonen, hij wordt angstig als hij alleen wordt gelaten of aan anderen wordt toevertrouwd. Als een kind in deze periode tekort komt (door verwaarlozing of mishandeling) loopt hij ernstig gevaar blijvend beschadigd te worden in zijn ontwikkeling.

b. **Imitatie**

Een kind leert al snel dat er een lichaamstaal bestaat en dat b.v. een lachend vriendelijk gezicht en een ontspannen houding betekent: kom maar op, ga maar verder.

Gaandeweg leert het kind ook de "regels van het spel" als deze tenminste via regelmaat en duidelijkheid tot hem komen. Voor een deel imiteert hij ook de volwassenen. Zij zijn zijn het grote voorbeeld.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	20 van 24

c. Invoelingsvermogen-wederkerigheid

Eerst door imitatie van wat zij volwassenen zien doen, vaak uitgespeeld met poppen en beren, maar later steeds meer vanuit zichzelf oefenen ze de regels van het met elkaar omgaan. Ze leren rekening te houden met anderen en hun gedrag op anderen af te stemmen. Zij weten inmiddels via de lichaamstaal haarfijn hoe de stemming van de belangrijke personen uit hun omgeving is en leren steeds beter zich in te leven in de gemoedstoestemming van anderen.

d. Identificatie

Als een kind oog krijgt voor de ander zal hij graag willen lijken op degene die hij bewondert. Hij probeert net zo te praten of te lopen als die persoon, maar hij neemt ook de mening en houding over. In eerste instantie is dit vaak vader of moeder.

Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	21 van 24

Lichamelijke ontwikkeling	Verstandelijke ontwikkeling	Sociaal/ emotionele ontwikkeling				
Zuigelingen 0 tot 18 maanden						
In deze periode valt de lichamelijke ontwikkeling op	kind zijn 1 ^e woordjes	Baby heeft geen ik besef: hij weet niet waar hij zelf ophoudt en de ander begint.				
± 8 mnd: alleen zitten ± 11 mnd: staan en langs lopen.		Hechting: Een baby wordt zonder vertrouwen in anderen geboren en zal dus moeten ervaren dat hij anderen kan vertrouwen. Met name zijn ouders spelen hierbij een belangrijke rol.				
		Na de geboorte gaat een soort hechtingsgedrag van start dat na ongeveer 9 maanden wordt afgesloten met de "eenkennigheidperiode"				
		Hechtingsgedrag is: lachen, huilen, geluidjes maken enz. van de baby en de reactie van de ouders daarop (b.v.troosten) In de eenkennigheidperiode komt de afhankelijkheid aan de moeder naar buiten. Het kind wil veel bij de moeder zijn.				
Peuter 18 maanden en 4 jaar						
Voorname ontwikkeling van de grove motoriek	Leert moedertaal	Niet me, maar naast elkaar spelen				
Zindelijk worden	Exploratiedwang: de wereld leren kennen	Egocentrisch: kan zich nog niet inleven in een ander, bekijkt het leven vanuit eigen standpunt				
Voorwaarden van het zindelijk worden: <ul style="list-style-type: none"> Kunnen beheersen van sluitspiers Een verband kunnen leggen bij de aandrang die het voelt bij poepen en plassen begrijpen waar het om gaat; mee willen werken. 	Magisch denken: geen onderscheid kunnen maken tussen wat leeft en niet leeft/ tussen werkelijkheid en fantasie Kan ook angst oproepen; door wc te worden opgeslokt	Ontdekken bij ongeveer 2 jaar dat ze geen onderdeel van vader en/ of moeder zijn, maar een apart persoon met een eigen wil				
		Koppigheidsfase/ peuterpuberteit zijn heel normaal. Ze willen meer dan ze kunnen/mogen. Dit is belangrijk voor de wilsontwikkeling; oefent met eigen wil.				
Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf	Versienummer	Datum	Pagina	
Coord GOB		DIR	Bestuur	13.0	Juni2021	22 van 24

		Kleuter 4 tot 6 jaar					
Lichamelijke ontwikkeling		Verstandelijke ontwikkeling			Sociaal/ emotionele ontwikkeling		
Fijne motoriek verbetert, bv veters strikken		Schoolrijpheid. Kind moet kunnen: <ul style="list-style-type: none"> • samenwerken en aanpassen aan anderen • redelijk concentreren • hele dag zonder ouders doorbrengen • het geheugen, waarnemen, denken, moeten voldoende zijn ontwikkeld 			Bewust: zelf een individu		
		Fantasie denken: voor een kind zijn eigen bedeksels even waar en levendig als de waarheid			Sociaal gedrag: vriendjes maken		
		Jokken hangt met dit fantaseren samen = onopzettelijk onwaarheden vertellen = niet gelijk aan liegen			Kind is in staat zich sociaal te gedragen, met anderen mee te leven, te helpen, te delen		
					Spelen met anderen; doet moeite om bij de groep te horen. Imiteren van andere kleuters		
					Identificatie = het willen zijn zoals de ander is (vaak met de ouder van hetzelfde geslacht)		
					Ontwikkelen van het zelfbeeld: zo ben ik en zo ben ik niet		
					Ontwikkelen van het geweten: Goed of verkeerd. Besef waarom iets niet mag		
					Ontwikkeling van schaamte en schuld bewust zijn. Nu pas betreft het kind de verkeerde handelingen op zichzelf		
Proceseigenaar	Paraaf	Autorisatie + paraaf			Versienummer	Datum	Pagina
Coord GOB		DIR		Bestuur	13.0	Juni2021	23 van 24

Schoolkind 6 tot 12 jaar		
Lichamelijke ontwikkeling	Verstandelijke ontwikkeling	Sociaal/ emotionele ontwikkeling
Rustige periode	Realiteitsdenken: ziet de wereld en de zaken zoals ze daadwerkelijk zijn. Rond 7 jaar leidt dit tot een duidelijke toename van angstgevoelens. Kinderen kunnen bv niet slapen en komen met angstige vragen uit bed	Leeft in 3 milieus: thuis, op school en in de vriendenkring Richt zich steeds meer op leeftijdsgenootjes.
Bij meisjes vanaf ongeveer 10 jaar en bij jongens bij ongeveer 14 jaar een groeiversnelling	Logisch denken: oorzaak en gevolg	Identificatie: een persoon die in de ogen van het kind een ideaalbeeld vertegenwoordigt.
Verbetering van de fijne motoriek	Abstract denken: denken over zaken die niet direct waarneembaar zijn en ook niet rechtstreeks worden ervaren	Rond 9 jaar: een eigen normbesef. Letten op iemands bedoeling (daarvoor op het effect van iemands gedrag)
	Kind is leergierig en prestatiegericht	